

первенство отдається індивіду – активному соціальному актору. Нужно мати смелість признати, що структуризація представляє собою логічне завершення наукових пошуків системності обществ (общества) як територіально-часових образований.

Нельзя не відзначити таке важке обставина – розвиток постструктуралізму як світоглядного напрямку збігається по темпоральним ознакам з активним розвитком системного підходу і обґрунтуванням необхідності його застосування як в природних, так і в гуманітарних науках. Постструктуралізм в юриспруденції не знайшов, на жаль, не міг знайти активної підтримки внаслідок свого деконструктивного початку, що вихідно суперечить сутності права. Структуралізм, як передіснуюча постструктуралізму світоглядна парадигма, виснажив свої методологічні можливості, що засвідчувала теорія структуризації. Постструктуралізм викликав активний розвиток і впровадження в практику наукових досліджень системного підходу, що знайшло найбільше відображення в общетеоретическій юриспруденції, в прикладних юридических науках. Методологічне недосконалість і недоліки структуралізму, що стало причиною появи постструктуралізму, знайшли своє рішення в системному підході. Можливо по – різному відноситься до вибору методологічного підходу при дослідженні права, але неможливо заперечувати активної і созидательної ролі системного підходу, неможливо відзначати такої ролі системного підходу в общетеоретическій юриспруденції. По всьому видно це і є найбільш точний висновок про співвідношенні постструктуралізму і системного підходу в гносеології права.

Костовська К. М.

*Львівський державний університет внутрішніх справ,
доцент кафедри конституційного, адміністративного права та
адміністративного процесу, кандидат юридических наук, доцент*

КЛАСИФІКАЦІЯ ПРАВАЗАСТОСОВНИХ АКТИВ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ЇХ ФУНКЦІЙ

Природа правозастосовних активів розкривається лише за умов виконання ними своїх функцій. Водночас процесуальні дії зумовлюють прийняття правозастосовного рішення.

Слово «функція» означає виконання, діяльність, компетенцію, завдання, призначення, вплив та нерідко вживається в юридичній літературі у найрізноманітніших змістових значеннях (Бачило І. Л. Функції органів управління, 1976, с. 23-24). Поява цього терміна та активне його використання пояснюється подальшим розвитком знань про право, які вимагали відповідних понять і визначень для відображення нових здобутків

права. Термін «функція» вживається для опису динамічних структур, насамперед для характеристики їх дії та впливу.

Саме поняття «функція» щодо правозастосовних актів як узагальнене поняття найбільш повно, рельєфно проявляє себе в єдності двох аспектів: призначення правозастосовних актів у суспільстві та напрямів їх впливу на суспільні відносини.

Функція є відображенням певних якостей самого об'єкта, який функціонує, його природи, що проявляється у його взаємодії з іншими і світом, це цілеспрямована активність. У будь-якій взаємодії різноякісних об'єктів можна вирізняють активну (впливову) та пасивну (сприймаючу) сторони. Але виконувати певну функцію буде при цьому впливова (в рамках цієї взаємодії) сторона. У будь-якій взаємодії діють обидві сторони, проте можна сказати, що вплив здійснює одна сторона, тому і розуміти під функцією необхідно скоріше не просто дію об'єкта чи взаємодію об'єктів, а вплив об'єкта на об'єкт (Княгинин К. Н. Охранительные правоприменительные акты: вопросы теории и технологии, 1991, с. 23).

Функції правозастосовних актів класифікуються по-різному. В найбільш загальному вигляді функції правозастосовних актів, на думку С. В. Бобровник, зводять до: а) юридичної констатації та визнання певних фактів, їх правомірного чи неправомірного характеру; визнання певного права за конкретним суб'єктом чи покладення юридичного обов'язку; констатації факту правопорушення; б) визначення виду юридичної відповідальності та конкретизації покарання (Бобровник С. В. Акт застосування права, 1998, с. 75). Таким чином, функції правозастосовних актів найбільш доцільно розглядати аналогічно до функцій права. Відповідно функції правозастосовних актів поділяються на загальносоціальні та спеціально-юридичні.

До загальносоціальних належать функції: фіксації, динамічна, функція управління, інформаційна і виховна.

До числа спеціально-юридичних функцій правозастосовних актів віднесені: функції юридичного факту, індивідуалізації суб'єктивних прав та обов'язків, конкретизації юридичних норм, а також правозабезпечувальна та правокомпенсувальна.

Функції правозастосовних актів поки ще не є предметом активного та всебічного наукового розгляду як у загальній теорії права, так і в галузевих процесуальних науках. Це питання часто розкривається А. М. Васильєвим, Л. Н. Завадською, В. В. Лазарєвим, В. А. Юсуповим у зв'язку з виокремленням певних різновидів цих актів. Не зважаючи на молодослідженість, в юридичній літературі існує декілька підходів до виділення основних функцій правозастосовних актів. Зокрема, С. С. Алексєєв та І. Я. Дюрягін (Алексєєв С. С., Дюрягін І. Я. Функція применения права, 1972, с. 25-33) характеризують функції правозастосовної діяльності та вирізняють правозабезпечувальну та функцію індивідуального регулювання правозастосовних актів. В цьому аспекті

цікавою видається думка А. П. Шергіна, який виокремлює функції права та функції правозастосування (Шергин А. П. Административная юрисдикция, 1979, с. 23). Розглядаючи системні дослідження функції права та функції правозастосування, не можна залишити поза увагою підхід, запропонований К. Н. Княгининим (Княгинин К. Н. Охранительные правоприменительные акты: вопросы теории и технологии, 1991, с. 23-50). Він поділяє функції правозастосовних актів на соціально-юридичні та спеціально-юридичні. До числа соціально-юридичних він відносить функції юридичного факту, індивідуалізації суб'єктивних прав та обов'язків, а також правозабезпечувальну та правокомпенсувальну функції, а спеціально-юридичні функції відображають роль в механізмі охорони правових явищ в якості заходів захисту так званих позитивних суспільних відносин від неправомірних дій.

Правозастосовний акт містить юридичний факт, оскільки його видання виводить правовідносини на якісно новий рівень і дає можливість його подальшого розвитку. Водночас у зазначеній класифікації важко встановити, які з перелічених функцій мають лише загальносоціальне, а які мають лише спеціально-юридичне значення. Існують і інші класифікації функцій правозастосовних актів.

Таким чином, акти застосування права повинні і можуть вивчатися в різних аспектах: як самостійна правова категорія, як юридичний засіб державного управління суспільством, як одна з правових форм здійснення функцій держави, як організаційна форма діяльності державних органів і окремих громадських організацій, як найважливіший засіб реалізації юридичних норм, як індивідуально визначені юридичні акти, як спеціальний юридичний факт тощо.

Акти застосування права виступають у різних формах зв'язків і відносин з іншими правовими явищами. Це зумовлює багатогранність і складність актів застосування та їх особливе призначення як у механізмі правового регулювання, так і в механізмі правозастосування.

Колесниченко В. В.

*Национальный университет «Одесская юридическая академия», доцент
кафедры теории государства и права, кандидат юридических наук, доцент,
Народный депутат Украины*

Н. ЛУМАН ОБ ИММУННЫХ ХАРАКТЕРИСТИКАХ ПРАВОВОЙ СИСТЕМЫ

Никласу Луману принадлежит рассмотрение права и правовой системы в аспекте социальной иммунологии. Отчетливая связь права и иммунитета видна на фоне того, что право создается для предвосхищения возможных конфликтов. Используя систему нормативных ожиданий, право выстраивает схему правомерного и неправомерного, что позволяет фор-